

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 330 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмурадovich, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
<i>Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna</i>	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
<i>Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi</i>	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
<i>Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich</i>	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
<i>To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi</i>	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
<i>Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
<i>Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
<i>Haytbayeva S. R.</i>	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
<i>Kadirova Nigora Saxibjanovna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
<i>Samiyeva Zuleyxa Uktamovna</i>	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
<i>Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li</i>	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
<i>Yuldasheva Dilorum Husniddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
<i>Toshpulatova Aziza Toyirovna</i>	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li</i>	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
<i>Begmatov Raximkul Olimovich</i>	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
<i>Narziyeva Mastura Sunnatovna</i>	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
<i>Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi</i>	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
<i>Qo'chqorov Nodir Bozorovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
<i>Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi</i>	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
<i>Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li</i>	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	

MAKTABGACHA TA'LIMDA PROJECT-BASED LEARNING TEXNOLOGIYASI ASOSIDA TARBIYALANUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

[Kubayeva Mavluda](#)

Navoiy innovatsiyalar instituti dotsenti

[Po'latova Gullola Ravshan qizi](#)

Osiyo texnologiyalar universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimida Project-Based Learning texnologiyasining pedagogik imkoniyatlari hamda ushbu texnologiya asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilingan. Shuningdek, loyiha faoliyati jarayonida bolalarda muloqot madaniyati, ijtimoiy faollik, hamkorlik va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Project-Based Learning, kommunikativ kompetensiya, maktabgacha ta'lim, loyiha faoliyati, nutq rivoji, hamkorlik, innovatsion texnologiya, kreativ fikrlash.

Abstract: This article analyzes the pedagogical opportunities of Project-Based Learning technology in preschool education and effective ways of developing children's communicative competencies through project activities. The study also highlights the formation of communication culture, social activity, collaboration, and independent thinking skills in children.

Key words: Project-Based Learning, communicative competence, preschool education, project activity, speech development, collaboration, innovative technology, creative thinking.

Аннотация: В данной статье рассматриваются педагогические возможности технологии Project-Based Learning в системе дошкольного образования, а также эффективные методы развития коммуникативных компетенций воспитания на основе данной технологии. Освещены вопросы формирования культуры общения, социальной активности, сотрудничества и самостоятельного мышления у детей в процессе проектной деятельности.

Ключевые слова: Project-Based Learning, коммуникативная компетенция, дошкольное образование, проектная деятельность, развитие речи, сотрудничество, инновационные технологии, креативное мышление.

KIRISH

Ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan zamonaviy islohotlar shaxsning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, bunda kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot qilish, fikr almashish, tinglash hamda o'z fikrini erkin bayon etish ko'nikmalarini rivojlantirish ularning keyingi ta'lim faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha yosh davri bolaning ijtimoiylashuvi va shaxs sifatida shakllanishidagi eng faol bosqichlardan biri hisoblanadi. Aynan shu davrda bolaning nutqi, emotsional holati, muloqot madaniyati hamda ijtimoiy faolligi shakllanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim jarayonida kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda xalqaro ta'lim amaliyotida keng qo'llanilayotgan Project-Based Learning texnologiyasi maktabgacha ta'lim tizimida ham samarali pedagogik metod sifatida e'tirof etilmoqda. Mazkur texnologiya bolalarning mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlash, jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda amaliy faoliyat orqali bilimlarni o'zlashtirishga yo'naltirilganligi bilan ahamiyatlidir.

Project-Based Learning texnologiyasining asosiy xususiyati shundan iboratki, bolalar tayyor bilimlarni o'zlashtirish bilan cheklanib qolmay, balki muayyan loyiha ustida ishlash jarayonida izlanadi, muhokama olib boradi, muammolarni hal qiladi hamda yakuniy mahsulot yaratadi. Mazkur jarayon esa tabiiy ravishda kommunikativ ko'nikmalarning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning kommunikativ faolligini oshirish, nutqini rivojlantirish hamda jamoaviy hamkorlikka o'rgatish dolzarb pedagogik masalalardan biri hisoblanadi. Shu jihatdan Project-Based Learning texnologiyasining metodik imkoniyatlarini o'rganish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Project-Based Learning texnologiyasining nazariy asoslari

Project-Based Learning – bu tarbiyalanuvchilarning muayyan loyiha ustida mustaqil yoki jamoaviy faoliyat olib borishi orqali bilim, ko'nikma va malakalarni egallashiga asoslangan pedagogik texnologiyadir. Mazkur texnologiya amerikalik pedagog va faylasuf John Dewey g'oyalari asosida shakllangan bo'lib, "ta'lim amaliy faoliyat bilan uzviy bog'liq bo'lishi lozim" degan tamoyilga asoslanadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida loyiha texnologiyasi bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etiladi. Bunda asosiy e'tibor:

- bolalarning qiziqishlariga;
- faol ishtirokiga;
- ijodiy yondashuviga;
- kommunikativ faolligiga qaratiladi.

Mazkur texnologiya bolaning ta'lim jarayonidagi faol ishtirokini rag'batlantirib, uni ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida namoyon etishga xizmat qiladi.

Kommunikativ kompetensiyaning mazmuni

Kommunikativ kompetensiya – bu shaxsning samarali muloqot qilish, o'z fikrini tushunarli va ravon ifodalash hamda boshqalar bilan hamkorlik asosida faoliyat olib borish qobiliyatidir.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetensiyalar quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- nutq boyligi;
- dialog olib borish ko'nikmasi;
- tinglash madaniyati;
- hissiyotlarni ifodalash;
- savol berish va javob qaytarish;
- jamoada ishlash;
- turli vaziyatlarda murosaga kelish va hamkorlikni yo'lga qo'yish.

Mazkur kompetensiyalar bolaning ijtimoiy muhitga muvaffaqiyatli moslashuvi hamda keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorgarligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Project-Based Learning texnologiyasining kommunikativ rivojlanishga ta'siri

1. Jamoaviy muloqotni rivojlantirish

Loyiha faoliyati, asosan, guruh shaklida tashkil etiladi. Ushbu jarayonda bolalar birgalikda reja tuzadi, vazifalarni taqsimlaydi hamda umumiy natijaga erishishga intiladi.

Masalan, "Mening shahrim" loyihasi doirasida bolalar maket tayyorlash jarayonida:

- bir-biri bilan maslahatlashadi;
- materiallarni taqsimlaydi;
- o'z g'oyalarini asoslab beradi.

Mazkur faoliyat ularning kommunikativ faolligini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.

2. Dialogik nutqni shakllantirish

Project-Based Learning texnologiyasi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Loyiha faoliyati davomida bolalar:

- savollar beradi;
- fikr bildiradi;
- suhbat olib boradi;
- muhokama jarayonida faol ishtirok etadi.

Masalan, "Hayvonot bog'i" loyihasi davomida bolalar hayvonlar haqida suhbatlashadi, ular haqida hikoyalarni tuzadi hamda o'z fikrlarini guruh oldida bayon etadi.

Natijada:

- lug'at boyligi kengayadi;
- nutq ravonligi rivojlanadi;
- muloqot madaniyati shakllanadi.

3. Emotsional muloqotni rivojlantirish

Loyiha faoliyati davomida bolalar bir-birining hissiyotlarini tushunish va hurmat qilish ko'nikmalarini egallaydi. Bu esa emotsional intellektning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Masalan, guruh bilan ishlash jarayonida bolalar:

- sherigining fikrini tinglaydi;
- o'zaro yordam ko'rsatadi;
- bahsli vaziyatlarni hamkorlik asosida hal qiladi.

Bunday holatlar bolalarda ijtimoiy va emotsional kommunikatsiyaning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Loyiha faoliyatining bosqichlari

Project-Based Learning texnologiyasi quyidagi bosqichlar asosida amalga oshiriladi:

1-bosqich. Muammoni aniqlash

Pedagog bolalar bilan birgalikda loyiha mavzusini tanlaydi. Tanlangan mavzu bolalarning yosh xususiyatlari va qiziqishlariga mos bo'lishi muhim hisoblanadi.

2-bosqich. Rejalashtirish

Mazkur bosqichda bolalar loyiha davomida bajariladigan vazifalarni muhokama qiladi hamda faoliyat rejasini ishlab chiqadi. Ushbu jarayonda kommunikativ faollik yanada kuchayadi, chunki bolalar o'z fikrlarini erkin bayon qiladi, bir-biri bilan fikr almashadi va umumiy qarorga kelishga harakat qiladi.

3-bosqich. Amaliy faoliyat

Amaliy faoliyat jarayonida bolalar rasm chizadi, maket tayyorlaydi, tajribalar o'tkazadi yoki turli ma'lumotlarni to'playdi. Mazkur faoliyat davomida:

- hamkorlik;
- muloqot;
- fikr almashish jarayonlari faol amalga oshiriladi.

Natijada bolalarning kommunikativ va ijodiy ko'nikmalari izchil rivojlanadi.

4-bosqich. Taqdimot

Loyiha yakunida bolalar o'z ishlari natijalarini guruh oldida taqdim etadi. Ushbu jarayon:

- omma oldida erkin chiqish qilish;
- o'z fikrini asoslab berish;
- savollarga aniq va ravon javob qaytarish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan loyiha turlari

1. Tadqiqot loyihalari

Mazkur loyiha turida bolalar tajribalar o'tkazadi hamda kuzatish ishlari olib boradi. Masalan, "Suvning xususiyatlari" loyihasi orqali bolalar suvning turli holatlari va xususiyatlarini amaliy jihatdan o'rganadi.

2. Ijodiy loyihalar

Ijodiy loyihalar jarayonida bolalar sahna ko'rinishlari tayyorlaydi, rasm chizadi hamda turli maketlar yaratadi. Bunday faoliyat ularning tasavvuri va kreativ fikrlashini rivojlantiradi.

3. Axborot loyihalari

Bolalar turli manbalar asosida ma'lumot yig'adi, ularni tartiblaydi va boshqalarga taqdim etadi. Mazkur loyiha turi axborot bilan ishlash va nutqiy faollikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

4. Rolli loyihalar

Rolli loyihalarda bolalar muayyan kasb egalari faoliyatini ijro etadi hamda rolli muloqot olib boradi. Bu jarayon ijtimoiy muloqot va kommunikativ kompetensiyalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Pedagogning loyiha faoliyatidagi funksiyalari

Project-Based Learning texnologiyasida pedagog:

- tashkilotchi;
- yo'naltiruvchi;
- motivator;
- kuzatuvchi sifatida faoliyat yuritadi.

Pedagog bolalarning erkin muloqot qilishi, o'z fikrini mustaqil bayon etishi hamda jamoaviy faoliyatda faol ishtirok etishi uchun qulay pedagogik muhit yaratishi muhim hisoblanadi.

Project-Based Learning texnologiyasining afzalliklari

Mazkur texnologiyaning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- kommunikativ kompetensiyalar rivojlanadi;
- bolalarda mustaqil fikrlash shakllanadi;
- jamoada ishlash ko'nikmalari rivojlanadi;
- nutq boyligi kengayadi;
- ijodiy yondashuv kuchayadi;
- ta'limga bo'lgan qiziqish ortadi.

Shuningdek, loyiha faoliyati bolalarning ijtimoiy moslashuvi va shaxsiy rivojlanishiga samarali ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tizimida Project-Based Learning texnologiyasidan foydalanish tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali pedagogik vositalardan biri hisoblanadi. Mazkur texnologiya bolalarda muloqot madaniyati, nutq faolligi, jamoada ishlash hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, loyiha faoliyati bolalarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa ularning ijtimoiy muhitga moslashuvi, tengdoshlari bilan samarali hamkorlik qilishi va kommunikativ faolligining ortishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu sababli maktabgacha ta'lim tizimida Project-Based Learning texnologiyalaridan samarali foydalanish dolzarb pedagogik yo'nalishlardan biri bo'lib, muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
3. John Dewey. Experience and Education. – New York, 1938.
4. Stephanie Bell. Project-Based Learning for the 21st Century. – New York, 2010.
5. Lev Vygotsky. Pedagogik psixologiya asoslari. – Moskva, 1991.
6. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.